

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számoltunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmintelen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatárs:
CSENGEY GUSZTÁV.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:
a „Zemplén“ nyomdája.

A római katolikus egyház autonómiája.

A római katolikus egyház autonómiájának ügye már évtizedek óta vívódik önmagával Magyarországon. Szándékosan hangsúlyozom, hogy Magyarországon; mert ilyen fogalmi ellenmondással csak a „Regnum Marianum“ országában találkozhatunk.

Magyar állami és köztársadalmi életünk újabkori forrongó, de mindenestre kielégítőbb és az emberi eseményeknek inkább megfelelő alakulások után törekvő küzdelmeiben, újra meg újra felmerül ez a kérdés, mint a nyári napok felhője. Anélkül azonban, hogy határozottabb, kivehetőbb alakot öltene magára. Nagy viharok sem kelnek fel ellene; mégis szétfoszlik, anélkül, hogy termékenyítő cseppek hullanának belőle, azok számára, akik oly igen várták megelevenítő áldásait.

A kérdést már báró *Eötvös József*, a nagy humanista és buzgó katolikus, vallás- és közoktatásügyi miniszter vetette fel és készítette elő, s azóta, számtalan alakulatai után, a törvényhozás termében, a jelen évi költségvetési vita folyamán is érdekes és tanulságos meglepetések kíséretében került napirendre.

Mint mindig, most is megtalálta jellemző barátját — *Polónyi* képviselő szeméjében. aki a múlt hónap 24-én, a képviselőházban, a még 1871. évben készített autonómiai kongresszusi munkálatnak sorsa felől interpellálván meg a vallás- és közoktatásügyi minisztert, Br. Eötvöstől azon nem várt választ kapta, hogy a katolikus autonómiai ügy fejlődésének a katolikus püspöki kar állja útját, amely püspöki kar, a hercegprimás öminenciája útján, Ófelségénél közvetlenül előterjesztést tett, azon kérelemmel, hogy ne méltóztassék az 1871. évi autonómiai kongresszus munkálatát jóváhagyni s méltóztassék a püspöki karnak megengedni, hogy az akkori választási módozattól eltérő új módozattal terjeszthessen legfelsőbb jóváhagyás alá.

A miniszter válasza, amelyet azonnal el is neveztek *leleplezésnek*, kínosan lepte meg általában a katolikus köröket, magát az interpelláló Polónyit pedig annyira konsternálta ujdonsága által, hogy szenvedélyesen jelentette ki, hogy ilyet csak a mai magyar katolikus püspöki kar tehet.

Sajnáljuk, hogy kénytelenek vagyunk kimondani, hogy, nézetünk szerint, sem a kínos meglepetésre és feljajdulásra, sem a szenvedélyes kifakadásra és elítélésre nincs alapos okuk katolikus

polgártársainknak, egyszerűen csak azért, hogy egy kissé elkésve, csak éppen *most* tanulnak meg olyat, amit régen lehetett és kellett volna tudniok s hogy a püspöki kar, még elég idején, kiábrándítani akarja őket a katolicizmus lényegére vonatkozó oly nagy tévedéseikből és követelődéseikből, amely csak ha egy kissé is mélyebben veszi be magát az elmékbe, s csak ha egy kissé is ölt nagyobb arányokat, alapjában támadja meg a katolikus hitet s alapjából forgatja ki a katolicizmusnak egész rendszerét.

Mert mondjuk ki nyíltan és határozottan, hogy a katolikus autonomia egy önmagában való, kiegyenlíthetetlen ellenmondás és lehetetlenség. S hogy épen divatot csinálnak hajszolásával Magyarországon, annak oka egyszerűen az, hogy a saját hitrendszerét, a maga egészében és teljességében nem ismerő katolikus laikus, a maga természetes emberi értelme és most már felébredt függetlenségi jogérzete szerint akarná meg-reparálni a katolicizmusnak, mint hitrendszernek, nagy történeti tévedéseit s egy logikai képtelenséggel és lehetetlenséggel megfordítani a történeti fejlődésnek eddigi folyását.

Igen, logikai képtelenséggel és lehetetlenséggel.

Mert, kérjük egész tisztelettel Magyarországi laikus katolikusait: *mit akarnak autonomizálni?* Egész hitéletük mely pontjain, milyen irányokban óhajtják az önkormányzat jogait, a maig tartó történeti fejlődés és kétségbevonhatatlanul fennálló jogi alapok mellett követelni és majdan élvezni is?

Az *egyházi* téren általában, — fogják válaszolni. Akkor, mikor a római katolikus hitrendszer egyik sarkalatos alap-tételénél fogva, a római katolicizmusban nincs is egyház a többi vallások, illetőleg autonómikus felekezetek egyházának értelmében; hanem, igenis, van eklézsia, a papi testület, a hierarkhia szeméjében, és vannak világiak, kikre az egyház kiterjeszti vezetését, parancsoló jogát, mondjuk: szellemi áldásait és nevelő hatását is. Ezzel az egyházzal, ezzel a vezetéssel szemben akarják magukat függetleníteni? Hiszen az a lehetetlenségek közé tartozik katolikus értelemben s egyenesen belevág az egész hitrendszer és dogmák megváltoztatásába, máresak azért is, mert itt az egyházi élet egy új alakulási formájáról, az egyházi együttlakoazást illetőleg új szervezeti tagokról és ebből származó új viszonyokról van szó, amelyeknek, a megboly-

gatni szándékozók rettentésére, minden szála felé az átok égő pallósát állította oda a tridenti zsinat s amelyhez nem hozzányúlni, hanem csak kritizálni is, nem az autonomia után esengő katolikus laikusnak, vagy az azzal vitázó püspöki karnak van joga, hanem annak a legfőbb egyházi fejedelemnek, aki esalatkohozhatatlan, tehát aki azt is legjobban tudja, hogy a lélek, a szív, az értelem rabságának milyen és meddig tartó mértéke szükséges ahoz, hogy a katolikus laikus megtalálja üdvösségét.

Engedelmet kérek: ha katolikus honfitársaink élnek azzal, amit hivatalos nyelven, ezen a téren, a *hit kényelmének* szoktunk nevezni; ha, mint a közeli napok példái is mutatják: magyar köztársadalmi, magyar állami közügyek és közérdekek megvalósítása esetében is, szintén flagellálják a magyar katolikus püspöki kart, hogy vesse magát oda a közszellem útjába s ha ilyen kérdésekben is Rómából várják az ultima ratiót: hát akkor legyenek elég hálások és legyenek elég igazságosok és különösen következetesek ahoz is, hogy eltűnjék igaz hittel azt a terhet, amelyet egyházi közigazgatási újtjokon hátukra vettek s ne csúfolják meg önmaguk azt a hatalmat, amelyben önként hisznek s amelyet sok más irányban, saját érdekükben — *ki is használnak.*

Vagy legalább semmiesetre se éretlenkedjenek és anticipáljanak — sok sürgősebb magyar társadalmi ügyet megzavarván — a katolikus autonómiával.

A dolgok logikai rendjét nyilván beláthatja az, akinél nem kortesfogás a katolikus autonomia.

Azon az úton ülelheti keblére a katolikus egyház, amely úton szoktak örömeinkre általában feltűnni a szabadságnak boldogító angyalai.

Mitrovics Gyula.

(Vége köv.)

A budapesti egyetem.

(s.) A jövő évi költségvetés tárgyalása most folyik az országgyűlésen. A válságos politikai helyzet: az egyházpolitikai javaslatok bizonytalan állapota, az ultramontánizmus politikai pótszervezkedése és Kossuth Ferenc utazása, a közfigyelmet egészen elterelték e tárgyalásoktól és lehető simán mennek azon tárcák költségvetései is, melyek máskor nagy hullámokat vernek föl politikai életünkben.

Nem csoda hát, ha a közoktatásra szánt csekélyke százezreket is, a bizottságban oly rövid eszmecsere után szavazták meg, hogy jóformán egy ülés napi rendjét sem töltötte be, s nem lesz csoda az sem, ha a házban sem fog hosszabb vitát provokálni. Máskor is

kevés volt a költségvetés e része iránt az érdeklődés, természetes tehát, ha most meg egyáltalában ügyet se vetnek rá. Ugy látszik, a közoktatási tárca marad állandóan mostoha gyermeknek.

Igy, bár a közhangulat ma legkevésbé sem alkalmas arra, hogy közoktatási, és éppen a legfelsőbb fokon álló, egyetemi oktatási ügyről beszéljünk, még is reméljük, hogy olvasóink, kiknek komoly irányt és komoly tartalmat s a közügyek lelkiismeretes megbeszélését ígértük, nem fogják rossz néven venni tőlünk, ha figyelmüket egy pár percre eltereljük a politika harci zajától és rámutatunk azokra a beteges állapotokra, amelyek a bpesti egyetem némelyik fakultásán szinte kérdéssé teszik egyetemi oktatásunk komolyságát s amelyek — nézetünk szerint — méltók arra, hogy parlamenten megbeszélés tárgyait is képezzék.

Köz tudomásu dolog, hogy az egyetemi ijtak nem járnak előadásokra. Amelyik órán 100—200 hallgatónak kellene ott lennie, ott 30—40 ember lézeng. E dolgot a lapok is szellőztették, sőt úgy tudjuk, hogy a bölcsészeti kar egy érdemes historikus tanára, ki tanári hivatására és kötelességeire is sokat ad, már felterjesztéssel is élt.

Mi, kiknek volt alkalmunk a viszonyokkal — okaikkal és következményeikkel — lehető alaposan megismerkednünk, tudjuk, hogy az egyetemi hallgatóság egy része mily kevésbé veszi komolyan a dolgot. Inkább akar *polgár*, mint *diák* lenni.

A gimnáziumokban tultömött, megundorodott, az érettségi vizsgán megerőltetett, forszírozott energiája meglazult. A hallgatók nagy része szinte undorral fordul el mind attól, mi tudomány és komoly munka s felé se néz iskolai dolgainak. Önfelédten keresi az élvezeteket és — kerüli az egyetemet. S bár Budapesten van, hetek mulnak el, míg egyszer *betéved* az egyetemre. Egy másrészt azonban Bpsten sincs. A beiratkozáskor és az index láttamozásakor fölmege, akinek módja van rá, vagy pedig valami terminus, avagy multság nem akadályozza s elvégzi a quaesturában és a dekanatusnál a szükséges bürokratikus munkát. Akit azonban a mondott okok gátolnak egy pesti kirándulásban, azok sem jönnek zavarba, mert hiszen mindig akad egy egy jó barát, ki helyette elvégzi az ilyesfélét. Arra, hogy e vállalkozás balul ütött volna ki, nem igen akadhat sűrűn a példa.

Olvasóink között nagyon kevesen lehetnek olyanok, kik az ország egy és más vidékén ne találkoztak volna ily fajta bpesti egyetemi polgárral. Ezeknek egyrésze mulat, vagy a szülei háznál kiméli a költséget; másrésze, keserves munkával keresi azt a pénzt, melyből majd kitelik a legközelebbi vizsgadíj.

Az iskola-kerülő egyetemi ifjak másik nagyrészt a nehéz kenyérkereset, — a *conditio* — tartja vissza, a tanterem padjaitól. És fájdalom, ebből a részből telik ki a legnagyobb kontingense azoknak, kiket a tudomány őszinte szeretete, a komoly törekvés visz fel a fővárosba, a cifranyomoruság ez igazi hazájába. Némelyikök irodában tölti a nappalt, s éjszakájából lop el pár órát, hogy megközelítse, elérhesse azt, mi fölmenetelének eredeti célja volt. Mások elkényeztetetett, vásott gyermekek mellett emésztek el idejük és erejük-javát, hogy jusson nekik ebédre, fütetlen hónapos szobára és felső kabátra, melyben reggel a früstök és vacsora idejét eljárákhalassák. E tiszteletré méltóbb rész azt az időt, melyet az előadásokon kellene eltölteniök — felhasználja hogy — *tanulhasson*.

Igen, mert nem mindig az egyetemi előadáson tanulhat ám legtöbbet a fiatal ember! Főleg pedig az, ki komoly tanulmányokat csinál.

Aki ismeri némely fajta egyetemi előadások tudományos értékét és komolyságát, az igazat fog nekünk adni abban, hogy a tanterem néptelenségének nem pusztán azok szűk volta, sőt nem is a hallgatók másnemű elfoglaltsága az egyedüli oka; s ha a tényeket a maguk neztelen valóságában akarjuk föltárni, akkor nem elég az egyetemi hallgatók egy részének a tudományok iránti érzéketlenségére hivatkozunk.

A baj, s pedig a nagyobb baj ott van, hogy az egyetemen némely tantárgyak előadásának színvonala rendkívüli mértékben alacsony.

E megjegyzésünket — amennyiben figyelemre méltatják — különösen egyetemi körök-

kel összekötetésben álló olvasók, vakmerő támadásnak fogják nevezni, de a tapasztalaton épült meggyőződés mondatja velünk.

Ha valaki figyelemmel kíséri a közéletben szereplő nevek forgását, lehetetlen, hogy állításunk fölött gondolkozóba ne essék. Egyetemi tanárok nevével találkozik mindenütt. A közéleti szereplés foglalja le idejük legnagyobb részét; egy másik igen nagy részét pedig — amiről hírlapokból már nem értesülhet — a szüntelen folyó vizsgálatok. Ily körülmények között aztán nem csoda, ha egyetemi tanárnak nem marad ideje arra, ami fő hivatása: tanári kötelességének lelkiismeretes teljesítésére; nem csoda, ha az előlrol hátulról megnyirbált tanórákat tudományos szöszszal beöntött szpicselessel huzza ki: Ritka tanár az, ki kidolgozott studiummal áll elő s még ritkább az, kinek studiumában — diák jelentését véve e szónak — köszönet van.

Igen, mert kevesen tartanak Beöthyvel, akinek, szellemesen kiforgatva a római szatirikus mondását, szinte jelmondatává vált: *Quem dii amarunt, paedagogum fecerunt*.

Sokan egész mellékfoglalkozásnak nézve a tanárságot, mi gondot sem fordítanak rá. A tanári karban sok jeles és valóban más téren tiszteletré méltó munkát végző tudós van, akikre, tantermeikben nem ismerne rá az érdeklődő látogató. Egyik másik előadás a robotszerűség, unottság, teljes készületlenség, és kinos hatásu rögtönzöttség benyomását teszi.

Gyűlöletes dolog chauvinistáink előtt intézményeinknek a külföldiekkel való összehasonlítása. De itt nem tagadhatjuk meg magunktól, hogy olvasóinkat — kik e szerencsében részesültek — ne emlékeztessük külföldi egyetemen töltött ideikre. Mig ott a tanárok tudományuknak, vizsgáldásaiknak színe-javát tárják föl — a leggondosabb válogatással, legtöbben a leggondosabb kidolgozásban, addig bpesti egyetemünknek igen sok collegiumára ezt a legkevésbé sem lehet elmondanunk.

Némelyik katedrán, az elemi ismeretek körébe vágó adatok apró papir szeletek segítségével kerülnek elő, másikon meg éppen — megtörténik — a hallgatóság reparációját veszi igénybe.

A bölcsészeti szakon igen sok studium soha sincs befejezve, némelyik meg éppen csak a bevezetésig jut el a szemeszter végén. S ha a tanrend újra hirdeti, a szükséges alaposság kedvéért természetesen ismét az alphánál kezdik az előadást s ismét csak nem megy tovább az ominosus pontnál.

Ugyan csak itt történik meg az is, hogy egy negyedéves kénytelen azt a tárgyat írni be újra leckekönyvébe, amelyet első éves korában hallgatott, mert az illető tanár kinevezését akkor kapta, mikor a bölcsészeti szak még 3 éves volt s azóta még nem ért rá fő tárgyát a 4 éves kurzus szerint kibővíteni. Beírni meg be kell, mert különben nem lesz meg a teljes óraszám.

Egyetemi előadásokon történik az is, hogy a tanár jelenlétében egyik bizalomra érdemes hallgató prelegál a kezébe adott régiebb, litografált jegyzetekből.

(Vége köv.)

EGYHÁZI ÉLET.

A dunáninneni ev. egyházkerület.

A szentesített zsinati törvények alapján az ág. ev. dunáninneni egyházkerület új beosztást kapott. Az új egyházkerület, mely ezidő szerint a nyitrai, a treneséni, a fehér-komáromi, a barsi, honti, nógrádi szeniorátusokból áll, s amelyhez addig, mig Baltik püspök a lipóti-szent-miklósi község lelkésze, a lipóti szeniorátus is tartozik, alakuló közgyűlését dec. 19-én tartja meg Pozsonyban. Az év. egyház körében e kerületi közgyűlés iránt igen nagy az érdeklődés.

A pozsonyi ág. ev. egyházközség tudvaleglett liceumi épületének nagyobbbitatása végett államsegélyért folyamodott s ezt a kultuszminiszter 1896-tól kilátásba helyezte, az egyet. gyűlés helybenhagyta. Most az egyházközség 70 ezer ftért megvásárolt egy nagyobb telket, melyen új és célszerű liceumi épületet fog emelni.

Debreczen városa legutóbbi közgyűlésén kimondotta, hogy a debreczeni jogakadémian felállítandó két új tanszék javára a meg-

ajánlott 100,000 ft 4 $\frac{1}{2}$ %-os kamatát 1895. júl. 1-től folyóvá teszi. Ha e határozatot a kormány is helyben hagyja, pedig mást nem is tudunk, nem is akarunk képzelni, akkor a tiszántuli egyházkerület tavaszi közgyűlése, mint a „D. Pr. L.” írja, már intézkedni fog e tanszékek betöltése iránt.

A horvátországi ág. ev. egyház külválási törekvéseiben nevezetes s döntő fordulat állott be. A magyarországi kötelékből külválni s horvát tartományi superintenciát alakítani szándékozó elégedetlenek *Vajanszky-Hurbán* és *Kruttschnit* lelkészekből álló küldöttséget menesztettek gr. *Khuen-Héderváry* Károly horvát bánhoz, hogy a magyar evangélikus konvent azon ellenséges magatartásával szemben, melyet a horvát országos egyház megalapításának szándéka ellen tanusít, kieszközöljék a bán védelmét, illetve, hogy a bán informálják s reábirják egy autonóm superintendencia alakítására irányuló szándék támogatására. A küldöttség a bánnál egy óránál tovább időzött, azonban, mint hírlapok jelentik, *eredménytelenül* távozott a bán palotából, mert a bán határozottan kijelentette, hogy mindaddig a status quo ante-t szándékozik minden törvényes eszközökkel támogatni, mig a horvátországi ev. egyházak s a magyarországi ev. konvent képviselői között barátságos egyezség létre nem jön. A bán ezen határozata teljes elégtételnek tekinthető a disszidens horvát községek azon magatartása tekintetében, melylyel a konvent iránti engedelmességet megtagadták. Különben a mozgalom élén álló személyek teljes felvilágosítást adnak arról, hogy itt egy egyházi lepelbe öltöztetett pánszláv politikai mozgalommal állunk szemközt, amint az „Óralló” ezt már régebben megírta.

LAPSZEMLE.

A „Protestáns egyházi és iskolai Lap” (46). közli Szász Károlynak a m. p.

irodalmi-társaság elnökének megnyitó beszédjét „Elnöki megnyitó az irodalmi-társaságban” c. alatt. Ebben sajnálatának kifejezése mellett keresi az okokat, a melyek a társasággal szemben nagy közönyösséget hoztak létre; a közönyösséget pedig számúzni kell mindenféle egyházi intézményeink köréből, mert a megváltozott viszonyok között csak a szó és toll összes fegyverei segíthetnek diadalra. „Látomások” c. alatt Szabó Aladár a reformáció emlékünnepe alkalmából újszerű, de érdekes cikket ír. Az *iskola ügy* rovatban „Alföldi” Az alföldi ref. tanügy emelkedéséről szól. E cikk Nagy S. „Kövesséink iskolapolitikát” jelszavával szemben statisztikai adatokkal törekszik igazolni, hogy az alföldön igen is úznek iskola politikát. A *tárcában* folytatva a mult számban megkezdett „Az asszony hivatása” c. cikk, mely azt a kérdést fejtegeti, hogy az *élet* által szenvedett-e valami változást az asszony hivatása? A válasz tagadó. A *belföldben* a dunamelléki egyházkerület közgyűléséről; (4-ik nap) az ág. ev. egyh. egyetemes gyűléséről; a protestáns irodalmi-társaság gyűléséről olvashatunk tudósításokat. Az *irodalom* rovatban egy pár előfizetési felhívás s a *külföldről* több érdekes olvasható.

A „Protestáns Közlöny”-ben (46.) dr.

Gidófalvy István „Erdély és a hitelszövetkezetek” c. alatt a hitelszövetkezetekről ír, a melyeket a felnöttek iskolájának nevez; a melyek szerint a társadalmi osztályok között fenálló korlátok ledöntésére legalkalmasabbak, mert ezeknek a körén belől csak az jön számitásba, hogy ki becsületes ember. E téren kell a papoknak és tanítóknak munkakörüket feltalálniok, de nemzetiségi és felekezeti elfogultságtól ment érzelmekkel kell a küzdőterre lépni. *Kollégiumaink a milleniumi kiállításon* c. alatt *Érdeklődő* a csoportosítást ajánlja. A *baj és lehető orvoslása* c. alatt közölve van *Benedek* Dénes értekezlete, mely az üres templomok és egyháziatlanság okait fejtegeti ez első alkalommal s az üres templomok egyik okául a sok között nemzetünk faji jellegét is feltüntet. A *tárca* rovatban Molnár Lőrincnek a baseli theol. Alumneunról irt ismert cikke olvasható. Közli meg Csiky Lajosnak egy felkérését, a melyet Horánszky előfizetési felhívásához csatolt. Külföldről fejezik be a lapot.

A „Debreceni protestáns Lap”-ban (46). *Justus* bírálja a „Jelentő ivék”-et „Jelentő

ivek az egyházak anyagi helyzetéről: c. alatt. Véleménye amely nem kedvező, — eléggé indokolt. *Viribus Unitis* c. alatt Czinke István a prot. főiskolák jövődjéről fentartásának és továbbfejlesztésének kérdésével foglalkozik, — annak egy fontos oldalát: a prot. jogakadémiák kevesbitését hozza szóba. *Pokoly* József a tiszántúli egyházi értekezlet alapszabályai c. alatt az alapszabály-tervezethez szól. A *tárcá*-ban a régen megkezdett tanulmány van folytatva. A *tanügy* rovat alatt Nagy Sándor ír a debreceni ev. ref. felsőbb leány iskolában tett látogatásairól lelkesült hangú cikket. A *közéletünk* rovatban Révész Mihály ír a Tervezet a szegények és árvák segélyezésének és gondozásának multjáról egy kisebb cikket; itt van közölve az erdélyiek véleménye az orsz. ev. ref. lelkészi özeveg árvagyámintézetéről, mely figyelmet érdemlő munka lehet, (Ismertettük. Szerk.) mivel így kivonatossan is kitérnek belőle egy pár igen becses vonás. Az *irodalom*-ban egyházi, nemzeti és tanügyi művek ismertetései és előfizetési felhívások olvashatók s a *különfelék* között is olvasható egy pár becses tudósítás. (Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

December hó elsejétől új előfizetést nyitottunk az Örallóra. Kérjük a lejárt előfizetések mielőbbi szives megújítását, hogy a lap pontos szétküldésében semmi akadály ne merüljön fel. Ajánljuk lapunkat az általunk képviselt eszmék barátainak figyelmébe. Mennél nagyobb lesz a pártfogás, annál nagyobb erővel leszünk mi is képesek a kitűzött célra törekedni.

A közoktatás a milleniumon. Az ezredéves kiállítás közoktatásügyi csoportjának végrehajtó bizottsága a napokban terjesztette a közoktatásügyi miniszterium elé jelentését, mely azt tervezi s ajánlja, hogy a magyar közoktatásügynek az 1867. év utáni tehát csak a legújabb és jelenkora vetessék fel a kiállításba. E végett körülbelül egy 2500 négyzetméternyi kiállítási épület, melléje egy tornacsarnok, egy minta népiskola és kisdédó felállításra kéri a bizottság a minisztert. Ami magát a kiállítást illeti, arra nézve a jelentés azt ajánlja, hogy az ne szaktárgyak, hanem az oktatás fokozatai szerint felső oktatásügy, középiskolák, népoktatásügy, ipari-kereskedelmi szakiskolák, művészi és iparművészeti nevelés, testi nevelés alcsoportok szerint rendezesek be.

Az edelényi választás. A lefolyt választásnál *Ragályi* Bélát szabadalvú párti programmal egyhangulag országgyűlési képviselővé választották.

Szép ünnepet ült mult hó 25-én a balsai (Szabolcsm.) kis egyház, ujonnan készített és régebben renovált templomának felszentelési ünnepélyét. Az ünnepélyen tevőleges részt vett *Lukács* Ödön, esperes aki alkalmi egyházi beszédet tartott, s remek beszédében azt fejtette, hogy a vallásnak csak úgy lesz jövője, ha kebelében a hit, tudomány és művészet karöltve járnak. Majd áldásért esdő imája után *Ivánka* Zoltán hadházi orgonista keze alatt megzendült az új orgona s a szív érzelmei buzgó háláénekekben szállottak az Isten trónja elé. Az ének elhangzása után *Korocz* József az egyház ifju lelkésze olvasta fel az egyház történetét, mely minden jelenlevőt arról győzött meg, hogy a maroknyi gyülekezet, — alig 270-280 lélek — nagy tettekben mutatja ki életerejét. Majd urvacsoara-osztás következett, a melyet *Veres* János paszabi lelkész és *Farkas* György berczeli s. lelkész szolgálták ki az éhező és szomjuhozó híveknek. Az igazán lélekemelő és megható ünnepélyt közébéd és mulatság fejezte be.

Duna-Pataj község hazafias közönsége Kossuth Lajos emlékére szobrot emelt, melynek leleplezési ünnepélye igen érdekesnek ígérkező programmal egybekötve e hó 26-án lesz.

A sárospataki főiskola magyar irodalmi önképző társulata f. hó 1-én sikerült hangversenyt és felolvasó estét rendezett az ev. ref. templomépítési pénztár javára. Felolvasó *Székely* György dr. tanárnök a *Lélektani csevegések* c., sok helyt meglepően érdekes

és derűtséget keltő munkáját; *Rohoska* József, *Janka* Károlynak egy nagyon is erős eszközökkel dolgozó humoreszkjét; az ifjusági zenekar és énekkar szerepelt ezután; amannál szép törekvést, emennél Pásztor Sámuel tanár vezetése alatt művészi színvonalat láttunk. Igen szép volt Papp Ferenc szavalata (részlet Csiky „Spartacusából”) s vidám hangulatot keltett *Janka* K. vig szavalata. A hangversenyt követő táncmulatság még Patakon is ritka animóval folyt le.

December hó 8-án lesz a pozsonyi polgári kaszinó évi ünnepélye, melyen jelen lesz Szilágyi Dezső miniszter, — továbbá gr. Csáky Albin is, ki a diszpolgársággért fog köszönetet mondani.

A Zemplén-naptárának tizenkettedik évfolyama megjelent. Ara 40 kr. Kapható S. a. Ujhelyben, a *Zemplén* heti lap kiadóhivatalában. Ez a naptár érdekes közleményeivel, megyei érdekű rovataival zemplén-megyéneknek valóságos hézagpótló s az érdeklő közönség figyelmébe legjobb szívet ajánljuk. Itt említjük meg egyúttal, hogy a *Zemplén* című társadalmi hetilap ez évvel fenállásának 25. évét tölti be s ezt a derék szerkesztő, *Dongó* Gy. Géza s az áldozatkész kiadótulajdonos *Éhler* Gyula, most lapunknak is kiadója, egy nagyszabású jubiláris szám kiadásával ünneplik meg.

Az aradi tanítóképző. A kultuszminiszter mint a *Hazánk* jelenti — tudatta Arad várossal, hogy az aradi állami tanítóképzőnek új épületet akar emeltetni és internátussal köti össze, ha a város az építkezésekhez 30 ezer forinttal járul; ha egy és félholdnyi területet ad az épületnek és a gyakorló kert részére 5-6 holdnyit. Ha pedig a kérelmet nem teljesítik Beccserekre viszi át az intézetet. Így csarcolja meg a jó Aradot mindenben a kormány, mióta nem kormánypárti képviselőt választ tesz hozzá a *Hazánk*. Hát tisztelt lap-társunk nem látja azt igazságosnak, hogy ha az állam áldoz valamely kulturintézetért, az a város is hozzon némi áldozatot, melynek ez intézet közvetlenül és első sorban válik javára?

A szérum ellen, amelyet a tudományos világ csak nemrégiben is üdvözölt, mint aránylag legbiztosabb szert, a difteritiszben szenvedő gyermekek megmentésére, nagymérvű bizalmatlanság született meg Bihar megyének Csökmő nevű kis falujában a híres Sárkány földén. Ugyanis a napokban itt egy difteritiszben szenvedő gyermek, akit már későn oltottak be, meghalt. A köznép között erre csakhamar az a hír terjedt el, hogy a kis beteget az urak gyilkolták meg s most a további beoltásoknak ellenszegülnek. Népnévelés! Népnévelés!

A belgrádi egyetemet újabb botrányok kikerülése végett nov. 30-án bezárták. A zavargó diákok közül tizenkét egyetemi hallgatót állították már az egyetemi törvényszék elé — akik kijelentették, hogy Gyorgyevics tanárt nem engedik többé az egyetembe belépni. — Krisztics miniszterelnök elhatározta, hogy a zavargásnak erőlyesen véget fog vetni s jövőben, ha a rend helyre nem áll, az előadásokat a rendőrség igénybevételevel fogják megtartani.

Egy matematikai lángész. Franciaország nem panaszkodhatik, hogy kevés genialis ember támadt fiai között; de még a lángelmék hazájában is feltűnést keltett egy 18 éves fiatal ember, a ki valóságos csodaszámba megy a matematikai tudományok terén. Vernier Pál a neve a lángészű fiatal embernek a ki ifjusága dacára már is oly matematikai értekezéseket írt, a melyek nehéz tárgyaknál, genialis megoldásuknál és a bennök található új eszméknél fogva az egész francia tudós világ osztatlan elismerését nyerték ki. Vernier most az *École normale supérieure*-be, Franciaország legkiválóbb szellemének a tanintézetébe lépett be, még pedig minden vizsga letétele nélkül, holott ebbe az intézetbe rendszeres csak azokat veszik föl, a kik a versenyvizsgákon társaik fölött győznek. Nem is az volt a cél Vernier felvételénél, hogy tovább tanítsák, mint a többi növendékeket, csupán módot akarnak neki adni arra, hogy teljes kényelemmel élhessen tudományának és az *École normale* csillagainak a számát egygyel növeljék.

ORSZÁGGYŰLÉS.

Képviselőház ülése. Nov. 28. Napirend szerint következik a magyar folyam és tengerhajózási részvenytársaság alakításáról és állami segélyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása, a melyet Neuményi Ambrus előadó ismertetett. Behatóan és szakszerűen tárgyalta a kérdést még pedig hármias irányban. U. m. milyen lesz a megalakítandó magyar hajózási társaság; milyen lesz ezen társulatnak viszonya a magyar államvasutakhoz és végül igyekezett kimutatni, hogy miképen fog alakulni az állam befolyása alatt álló magyar forgalmi vállalatoknak viszonya a dunai forgalom egyéb tényezőihez és nevezetesen az osztrák dunagőzhajózási társasághoz? Sima Ferencz a függetlenségi és 48-as párt megbízásából a javaslatot sem elvi, sem pénzügyi szempontból nem fogadja el, s egy határozati javaslatot nyújt be, melyben utasítja a kormányt, hogy a magyar államvasutak üzemezszerint kezelendő önálló magyar állami gőzhajózási hajórajt létesítsen. Ellenkezőleg Boros Beni a javaslatot pártolja s a Sima Ferencz által proponált állami kereskedelmi hajózást kivihetetlennek tartja, minthogy ekkor könnyen megtörténhetnék az az anomália, hogy Ausztria a dunagőzhajózási társaságot államosítaná. Szerinte az alakítandó társaság csakis ilyen eredeti formájában lesz képes kifejteni kellő konkurrenciát a Dunagőzhajós társasággal szemben. Ivánka Oszkár pedig a nemzeti párt nevében sem az eredeti, sem a Sima Ferencz javaslatát nem fogadja el, hanem újabb indoklással egy újabb határozati javaslatot nyújt be, melynek lényege abban áll, hogy az alakítandó magyar folyam és tengerhajózási részvenytársaságnak a szabadalmazott Dunagőzhajózási társulattal létrejött egyezménye tétessék le a ház asztalára, nyomattassék és osztassék ki s csak ezek megtörténte után döntsön a ház a jelen törvényjavaslat felett. Ehez az indítványhoz csatlakozott gróf Batthyány Tivadar is.

Lukács Béla, kereskedelmi miniszter hosszasán fejtegette, hogy a pénzügyi és közlekedésügyi bizottságban mindenkinek kellő felvilágosítással szolgált, de a nemzeti párt elhalasztó határozatát nem fogadhatja el, mert a javaslatban oly dolgok is vannak, melyeket publikálni mindentel nem helyes eljárás. Foglalkozott ezután Sima Ferencz javaslatával s kimutatta, hogy az államosítás meg nem állhat a Magyarország forgalmi viszonyait csak is subvencionált magánvállalatok virágoztathatják fel a mellett, hogy ezek a külföldi forgalmat is rendezik. Végül Okolicsányi László szölt még a javaslatához, ki nem lévén barátja az államosításnak, Ivánka nézetéhez csatlakozott. Ezzel az ülés bevégeződött.

Képviselőház ülése. Nov. 29. Napirend a magyar folyam és tengerhajózási részvenytársaságra vonatkozó törvényjavaslat általános tárgyalása. Gróf Apponyi Albert nem fogadja el a javaslatot, még pedig azért, mert a vállalat subvenciója (450,000 frt) óriási összegre megy; továbbá mert az új társaság által leszerített magánvállalatok létező tőkéknek megsemmisítése nem áll az állam érdekében és végül azért nem fogadja el, mert a Dunagőzhajózási társasággal kötött kartell ismeretlen. Újból sürgeti tehát ennek az egyezménynek nyilvánosságra való hozását és tanulmányozásra való bocsátását, mert ilyen fontos közgazdasági javaslatnál, a mily felelősséggel jár a pozitív, épen oly felelősséggel jár a negatív szavazás. Ivánka Oszkár záróbeszéde után Lukács Béla kereskedelmi miniszter válaszolt. Összehasonlítva az új vállalatnak, a Dunagőzhajózási társaságnak adott subvencióval s arra a következtetésre jut, hogy ez pénzügyi szempontból nem hátrányos, minthogy az állam a magyar hajózási társaság tiszta jövedelmében bizonyos procentig részesülni fog. Reflektál ezután a magánvállalatok érdekeire s kijelenti, hogy attól nem vonakodik, hogy ezek közül némelyek beolvadjanak a létesítendő magyar hajózási vállalatba, de erre nézve még kötelező nyilatkozatot nem tehet; végül a kartell publikálása ellen beszél, mert az egyszerűen bizonyos időtartamra kötött forgalomszabályozási egyezmény. A javaslatot ezután elfogadták s részleteiben is letárgyalták.

Következett ezután a Földváry Miklós és Fenyvessy Ferencz előadók által ismertetett magyar vigszinház részére 200,000 frt kamat

nélküli államkölsön engedélyezéséről szóló törvényjavaslat általános tárgyalása. Szederkényi Nándor és Makfalvy Géza a javaslatot nem fogadják el, minthogy ez az idegenek számára egy vegyes nyelvű nemzetközi színház felállítását célozza és nem a magyar muzsa, a magyar nemzeti szellem megismertésére törekszik. Bartók Lajos csak akkor fogadja el a javaslatot, ha kellő garancia nyújtatik arra nézve, hogy a nyelv és a szellem kizárólag magyar legyen a vigszínházban. Mig Jókai Mór minden áron létesíteni akarta a színházat, a melyre szükség van. Hieronymi Károly belügyminiszterrel szót még a javaslatot, bizonyítgatván a negyedik színház létesítésének szükségét, továbbá fejtegette, hogy kulturánkat ez által az idegen nemzetektől féltetni nincs okunk, mert a vigszínház társulat 350 előadása közül idegen nyelvű csak 50 lehet.

Nov. 30. Napirend előtt a magyar folyam és tengerhajózási társulat segélyezéséről szóló javaslat olvastatott fel harmadikban, ezután következett a vigszínház kölcsönének folytatóságos tárgyalása Gróf Pongrácz Károly, Polónyi Géza, Hermann Ottó Gulner Gyula a javaslat ellen harcoltak; mig Berzeviczy Albert Hegedüs Sándor, Pázmány Dénes mellette szólaltak fel. Berzeviczy azt indítványozta, hogy 50 idegen nyelvű előadásnál évente több ne tartassék s azt is ne egyhuzamban, hanem bizonyos időszakokként. Hieronymi Károly és Földváry Miklós mondták el ezután még ajánló záró beszédeiket. A szavazásnál Ugron Gábor hivatkozik a házszabályok 197 §-ára s erre támaszkodva kijelenti, hogy azok a képviselők, a kik részvényesek, tehát érdekelve vannak, nem szavazhatnak. Hosszas vita után elnök névszerinti szavazást rendelt el s a javaslat 25 szótöbbséggel elfogadtatott.

Dec. 1. Napirend előtt Ugron Gábor kérdezi az elnököt, hogy mi történt a képviselőház által másodszor letárgyalt, a vallás szabad gyakorlatáról és a zsidó vallás recepciójáról szóló törvényjavaslat, s mi az oka annak, hogy a főrendiház elnöke mégsem hívta össze a főrendeket? Elnök erre azt válaszolja, hogy a javaslatot késedelem nélkül áttette a letárgyalás után, de hogy a főrendiház elnöke mégsem terjesztette a főrendiház elé, ennek megbírása hatáskörén kívül esik. Szilágyi Dezső is hozzá szólt a kérdéshez s ajánlotta Ugronnak, hogy legyen addig türelmmel, míg a főrendiház elfogadja a javaslatot, különben is a főrendiház bizottsága már az üzenetet tárgyalta. Következett a vigszínház részére 200,000 frt kamat nélküli állam kölcsön engedélyezéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása. Az 1 §-hoz Berzeviczy Albert betoldani kívánja azt, hogy társulat évenként 50-nél több nem magyar nyelvű színelőadást ne tartassék s ezek megtartásához minden egyes esetben a belügyminiszter engedélye szükséges. Ezt a módosítást pártolták Makfalvy Géza, Szederkényi Nándor, Bartók Lajos. A javaslat ellen szólott Ugron Gábor, Hefi Ignác, Polónyi Géza is, mellette pedig Fenyvessy Ferenc meg Horánszky Nándor, a kölcsön folyósítását attól teszi függővé, hogyha a magyar vigszínház részvénytársaság alapszabályai meg fognak felelni a vigszínház magyar jellegének és természetének, egyébiránt a javaslatot elfogadja. Berzeviczy és Hieronymi felszólalása után az első tétel ellogadták, valamint a többieket is letárgyalták.

Következett ezután a földmivelésügyi tárca 1895. évi költségvetésének tárgyalása, mely javaslatot Gajári Odön ismertetett. A tárgyalás előtt gróf Festetich Andor, földmivelésügyi miniszter szólalt fel, kijelölve követendő politikájának irányelveit. Nagyjában azon irányt szándékozik követni, melyet hivatali elődje megkezdett. Gondja lesz mindenképp előtt arra, hogy a fejlődés természetes menete megtartassék, a mezőgazdasági válság természetes uton megoldassék, az állattenyésztés az állategészségügy javíttassék, a gépipar fejlődjék a szőlőtenyésztés új szőlőtelepek létesítése által fokoztassék, a haltenyésztés a vizek szabályozása, halászati társaságok alakítása és a halászati törvény szigorúsítása által fenntartassék, az alföldi munkás viszonyok új telepek krealása s munkaadás által megoldassanak. Ezekben körvonalozta a miniszter álláspontját.

Ezután Szilágyi Dezső válaszolt Polónyi Gézának a szliácsi fürdő ügyben beadott interpellációjára. Az ülés végén Pázmány Dénes

intézett interpellációt a belügyminiszterhez a nagyszabeni román gyűlés tárgyában, a mire Hieronymi mindjárt megadta a választ. Ezzel az ülés bevégeződött.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Debrecen város törvényhatóságának nov. 29-én tartott közgyűlése a következő, egyhangúlag hozott határozattal tiltakozott az illoyalitásnak ama vádjá ellen, melyvel némelyek az u. n. debreceni incidensből kifolyólag sujtatták.

»Debrecen szabad királyi városa törvényhatóságának közgyűlése a Kossuth Ferenc látogatása alkalmából rendezett társasvacserán felmerült, s illetéktelenül e város közönségének tulajdonított sajnálatos incidenshez fűződő különböző megtámadásokkal szemben — jöllehet az ide vonatkozó képviselőházi tárgyalás alkalmával ebben az irányban már kellő kijelentés tétetett, — addig is, mig a folyamatban levő vizsgálat a tényállást kideríti, a haza és a trón iránt századokon át tanusított törhetetlen hűségéből folyólag ezennel ünnepiesen óvást emel az ellen a feltevés ellen, mintha e város közönségének kebelében a politikai pártállásra való tekintet nélkül a legalkotmányosabb király felkelt személye iránti hódolat tekintetében a legcsekélyebb eltérés is megférhetne».

Az indítványt percekig tartó lelkes éljenzéssel fogadta a közgyűlés, s a királynak szolt ováció akkor is megújult, amikor Simonffy polgármester határozatképpen kimondotta, hogy a közgyűlés egyhangúlag magáévá tette az indítványt. A közgyűlés lefolyásáról a polgármester távirati uton értesítette a miniszterelnököt. — Az ultramontán lapok, a »M. Á.« »Religio« úgy tüntetik föl a debreceni incidens, mint a magyar protestánsok illoyalitásának természetes következményét. Ez urak és lapok még most is egy-egy Boeckay, Bethlen, Rákóczy, Thököly-féle »forradalmár« látnak minden magyar protestánsban. Hát mi ezeknek a protestáns szabadsághősöknek emlékére hálával és büszkeséggel gondolunk; »csatájok a védelmezett népjog esatája volt«. De Magyarország alkotmányos királya, megkoronázott törvényes uralkodója iránt igazabb hűséggel e hazának semmiféle fia nem viseltetik, mint a magyar protestánsok. Példa rá a kálvinista Róma törvényhatóságának impozáns határozata. Mi nem teszünk úgy, mint az ultramontánok vezérlapja, mely az esetre, ha a király, alkotmányos kötelességét teljesítve, szentesítne az egyházpolitikai törvényjavaslatokkal, a sorok közt valóságos esküszegéssel vádolja. Ez az igazi fel-ségsértés.

Ez asfírból kifolyólag említjük fel Sopronvármegyének azt a felesleges határozatát, melylyel elítéli a debreceni esetet s kifejezi a király iránti loyaltását s hozzájárulásra hívja fel a törvényhatóságokat. Debrecen határozata után erre annyi sükség sincs, mint addig volt, pedig addig se volt.

Az ultramontán ujságok ez alkalommal tanusított magatartása nagyon megszivleendő azokra a protestánsokra, kik a »megtámadott keresztény pozitív hit« s a radikalizmus elleni konzervatív »védekezés« kedvéért, szóval az egyházpol. javaslatok ellen, pártszempontoktól épen nem ment szövetekezésre hajlandók még az ultrákkal is. A gróf Zay Miklósoknak, Kovács Alberteknek vezércikkében fejezik ki azok a lapok az elismerést s hirdetik, hogy a józan protestánsokkal ők megférnek. S ime, elég nekik a debreceni eset, melyet hirlapirói lelkiismeretlenség fujt föl (a debreceni kormány-párti és függetlenségi lapok tanúsága szerint Rudnyánszky Gyula, a »Debreceni Hirlap« volt szerkesztője larmázta vele először tele a világot s ezért a nevezett lap kiadója már el is bocsátotta) ennyi már elég a »józan protestánsok« ultramontán barátainak, hogy adáz gyűlölettel vessék magukat a magyar protestánsok tisztességére, jó nevére, király hűségére. A »Religio« azt meri mondani, hogy a debreceni eset azt mutatja, »hogy a protestantizmussal karöltve jár, a protestantizmus által szült szabadelvűség a lejtőnek legalsó fokáig jutott, melyen túl már ninesen más, mint az 1849-iki ápril 14-ének ismétlődése«.

Jegyezzék meg a »Religio« és társai, hogy a magyar mindig hű volt hazájához s annak alkotmányos szabadsághoz; királyával csak akkor állt szembe, mikor a király a hazával s annak alkotmányos szabadságával került ellentétbe. Igaz, akkor az ultramontánok sosem a haza oldalán álltak. Vajha ne lettek volna e szegény haza történetének oly napjai, midőn a két szeretet, két hűség összeférhetlen volt. Hiszszük, hogy nem lesznek soha!

Kossuth Ferenc választó és választható. Közismeretű, hogy Kossuth Ferencet, még midőn nem volt visszahonosítva ingatlan-tól fizetett adó alapján a ceglédi képviselő-választók állandó névjegyzékébe bevették. Akkor Szász Károly, ki később felebbvitellel élt ez ellen, a szabályszerű időben nem adta be felszólamlását. Így mostani felszólamlása a választási törvény értelmében tekintetbe nem vehető s a kuria választói felszólamlási tanácsa azt visszautasította. Ezzel egyuttal a választási törvény egy kétségtelen hiánya derült ki, melyet pótolni kell. A névjegyzék formálmérészeténél fogva tényleg bejuthatnak Magyarországon a választók lajstromába nem magyar állampolgárok is, a mi különösen nemzetiségi vidékeken figyelemre méltó tünet.

Ez is hirlapirói hang? A »Felső-Magyarország« f. hó 2. (277. sz.) »Epitáfium« c. vezércikke, mint rendesen, szenvedélyesen foglalkozik Kossuth Ferencel, s ir ellene, ami szabad, megtették mások is; mellette is irtak, az is szabad. Am ilyet írni: »De a kitűnő magyar étel megárt az idegen gyomornak, mely eddig csak a számkivetés keserű kenyéretől dagadt« — nem szabad. A jóízű, az illendőség, a politikai küzdelem és a hirlapírás nivója utasítja vissza az ily durva, izléstelen, hangot. Mi lenne Magyarország hirlapírodalmából, ha a pártszempontú pórias durvaságokból róna össze nap-nap után a sajtó organumok vezércikkeit.

A kereskedelemügyi államtitkár. A »P. N. és Pester Lloyd« is jelezte, hogy a kereskedelemügyi miniszterium államtitkára Laticóczy Imre országgyűlési képviselő lesz. A könyvatos Budapesti Tudósító azt jelenti, hogy a kinevezés híre még korai.

Az új balázsfalvi érsek. A hivatalos lap nov. 30. száma közli a királynak azt a kéziratát, amelylyel Mihályi Viktor lugosi püspököt balázsfalvi érsekké nevezi ki. A kézirat így szól:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére Mihályi Viktor lugosi görög szertartású katolikus püspököt gyulafehérvári, illetőleg balázsfalvi görög szertartású katolikus érsekké és metropolitává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1894. évi nov. hó 29. én.
Ferenc József, s. k.

Báró Eötvös Lóránt, s. k.

Félő, hogy oly választás, mely magyar állami szempontból nem fogja magát igazolni. Vajha ne úgy legyen.

Külföld.

Ausztria. A kvalicius pártok elfogadták a kormány választási javaslatát. Hohenwart azonban ellenzi s így valószínűleg lemond klubbjá elnökségéről.

Szerbia. Jól értesült udvari körökben megerősítik azt a hírt, hogy Sándor király igen csalódott a Pétervárott tapasztalt hideg fogadtatás miatt. A király ezzel a hidegséggel szemben többször utalt arra a szives fogadtatásra, amelyben az osztrák-magyar monarchiában minden alkalommal részesült. (K. É.) A Stefani-ügynökségnek jelentik Belgrádból, hogy Sándor szerb király azt a szándékát nyilvánította, hogy a jövő tavasszal meglátogatja Umberto olasz királyt Rómában. Hiteles értesülés szerint a külföldi lapoknak az a híre, hogy Garasanin párisi szerb követet Bécsbe és Szimics bécsi szerb követet Pétervárra helyezik át, teljesen alaptalan.

A japán-kínai háború. Washington, december 2. Hivatalos helyről azt állítják, hogy Japán kedvező választ adott Kína békejavaslataira, amelyeket az Egyesült-Államok pekíngi követe közvetített. — New-York, december 2. Ide érkezett hír szerint Japán megvásárolta az Esmeralda chilei cirkáló hajót, amely most utban van Tahitin keresztül Japán felé.